

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 834/2023
20.03.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Гордане Џакула, председника већа, Јелене Ивановић и Марине Милановић, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Милош Радојевић, адвокат из ..., против туженог Завода за ургентну медицину Крагујевац, са седиштем у Крагујевцу, ради исплате, одлучујући о ревизији тужиље изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 3811/22 од 22.11.2022. године, у седници већа одржаној 20.03.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиље изјављена против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 3811/22 од 22.11.2022. године.

ОДБИЈА СЕ захтев тужиље за накнаду трошкова ревизијског поступка.

ОДБИЈА СЕ захтев туженог за накнаду трошкова одговора на ревизију.

Образложење

Пресудом Основног суда у Панчеву П1 1945/21 од 05.07.2022. године, ставом првим изреке, делимично је усвојен тужбени захтеви тужиље, па је обавезан тужени да тужиљи на име накнаде трошкова за исхрану у току рада, за период од августа 2018. године закључно са јуном 2021. године, исплати појединачно одређене месечне износе са законском затезном каматом на те износе, као у овом ставу изреке. Ставом другим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиље којим је тражила да се обавезе тужени да јој на име накнаде трошкова за исхрану у току рада исплати за јун 2018. године износ од 7.404,00 динара и за јул 2018. године износ од 7.067,45 динара, са законском затезном каматом на те износе. Ставом трећим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев тужиље, па је обавезана тужена да тужиљи на име регреса за коришћење годишњег одмора, за период од августа 2018. године закључно са јуном 2021. године, исплати појединачно одређене месечне износе са законском затезном каматом на те износе, као у овом ставу изреке. Ставом четвртим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиље којим је тражила да се обавезе тужени да јој на име регреса за коришћење годишњег одмора за јун 2018. године и за јул 2018. године исплати износе од по 3.085,00 динара са законском затезном каматом. Ставом петим изреке, обавезан је тужени да тужиљи накнади трошкове парничног поступка у износу од 61.000,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до коначне исплате.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 3811/22 од 22.11.2022. године, преиначена је првостепена пресуда у ставовима 1, 3. и 5. изреке, тако што је одбијен као неоснован тужбени захтев тужиље којим је тражила да се обавезе тужени да јој, за период од августа 2018. године закључно са јуном 2021. године, исплати на име накнаде трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора појединачно одређене месечне износе са законском затезном каматом као у изреци и одлучено је да свака странка сноси своје парничне трошкове.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужиља је благовремено изјавила ревизију на основу члана 403. став 2. тачка 2) Закона о парничном поступку.

Тужени је поднео одговор на ревизију тужиље, са захтевом за накнаду трошкова на име састава тог одговора.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду на основу члана 408. у вези члана 403. став 2. тачка 2) Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11, 49/13-УС, 74/13-УС, 55/14, 87/18 и 18/20) – у даљем тексту: ЗПП и утврдио да је ревизија тужиље неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2) ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиља је у утуженом периоду била запослена код туженог на пословима ..., са коефицијентом за обрачун плате од 7,34. У том периоду, тужени је тужиљи обрачунавао и исплаћивао зараду тако што је основицу коју објављује Влада Републике Србије множио коефицијентом радног места на основу метода обрачуна плате од почетка примене Закона о платама у државним органима и јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 34/01... 86/19), а почев од 2001. године. У обрачуну плате тужиљи тужени није посебно исказивао регрес за коришћење годишњег одмора и накнаду за трошкове исхране у току рада, а плата је тужиљи исплаћивана у висини минималне зараде. Утужени износи представљају накнаду трошкова исхране у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, чија висина је утврђена на основу налаза и мишљења судског вештака економско-финансијске струке, према параметрима из Општег колективног уговора.

Првостепени суд је делимично усвојио тужбени захтев тужиље и обавезао туженог да јој исплати предметне накнаде у износима утврђеним вештачењем, са припадајућом каматом, јер је закључио да у износу минималне зараде дефинисаном у члану 111. Закона о раду не може да буде садржана накнада трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, независно од чињенице што је одредбом члана 4. Закона о платама у државним органима и јавним службама прописано да коефицијент за обрачун плате изражава и додатак на име накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, с обзиром да то право није реализовано кроз конкретну исплату.

Другостепени суд је преиначио првостепену пресуду тако што је одбио тужбени захтев тужиље за исплату наведених накнада, закључујући да је право тужиље на накнаду трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, прописано чланом 118. Закона о раду, реализовано као саставни део коефицијента радног места утврђеног у складу са одредбама Закона о платама у државним органима и јавним службама, у ком случају се не обрачунава, нити исплаћује као посебна накнада.

Неосновано се ревизијом указује да се наведени закључак другостепеног суда заснива на погрешној примени материјалног права.

Одредбом члана 1. став 1. Закона о јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 42/91...83/14) прописано је да се јавном службом у смислу овог закона сматрају установе, предузећа и други облици организовања утврђени законом, који обављају делатности односно послове којима се обезбеђује остваривање права грађана, односно задовољавање потреба грађана и организација, као и остваривање другог законом утврђеног интереса у одређеним областима.

Закон о платама у државним органима и јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 34/01... 86/19) прописује начин утврђивања плата, додатака, накнада и осталих примања запослених у јавним службама које се финансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине и јединица локалне самоуправе (члан 1. став 1. тачка 3)). Одредбом члана 3. став 1. тог закона, прописано је да основицу за обрачун и исплату плата утврђује Влада, осим за председника Републике, народне посланике и именована, постављена и запослена лица у службама председника Републике и Народне скупштине Републике Србије. Према одредби члана 4. став 1. наведеног закона, коефицијент изражава сложеност послова, одговорност, услове рада и стручну спрему, а према ставу 2. истог члана коефицијент садржи и додатак на име накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора.

Посебан Колективни уговор за здравствене установе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе („Службени гласник РС“, број 1/15 и 3/18 – Споразум о продужењу рока важења) у одредби члана 91. одређује елементе за утврђивање плате, тако да се плате утврђују на основу основице за обрачун плата, коефицијената са којима се множи основица, додатка на плату, обавеза које запослени плаћа по основу пореза и доприноса за обавезно социјално осигурање из плата, и дела плате по основу радног учинка, у складу са законом (став 2.), а основна плата припада запосленом који ради пуно радно време или радно време које се сматра пуним радним временом (став 3.).

На исти начин су одређени елементи за утврђивање плате одредбама члана 90. ст. 2. и 3. Посебног Колективног уговора за здравствене установе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе („Службени гласник РС“, број 106/18 од 31.12.2018. године) и одредбама члана 91. ст. 2. и 3. Посебног Колективног уговора за здравствене установе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе („Службени гласник РС“, број 96/19 и 58/20 – у примени почев од 09.01.2020. године).

Одредбама члана 118. став 1. тач. 5) и б) Закона о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05... 95/18), прописано је да запослени има право на накнаду трошкова у складу са општим актом и уговором о раду, поред осталог, за исхрану у току рада, ако послодавац ово право није обезбедио на други начин и за регрес за коришћење годишњег одмора, а ставом 2. овог члана прописано је да висина трошкова из става 1. тачка 5) овог члана мора бити изражена у новцу. Одредбе овог закона примењују се и на запослене у државним органима, органима територијалне аутономије и локалне самоуправе и јавним службама, ако законом није друкчије одређено (члан 2. став 2).

Уредбом о коефицијентима за обрачун и исплату плата запослених у јавним службама, коју је Влада Републике Србије донела на основу члана 8. Закона о платама у државним органима и јавним службама, утврђени су коефицијенти за обрачун плата запослених у јавним службама које се финансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе. Одредбом члана 2. став 1. тачка 13) те Уредбе, утврђени су коефицијенти за обрачун плата запослених из члана 1. ове Уредбе, које се примењују на запослене у здравственим установама.

Према ставу Врховног касационог суда усвојеном на седници Грађанског одељења одржаној 05.07.2022. године, запослени којима се плате исплаћују у висини вредности минималне зараде у јавним службама, као корисницима буџетских средстава, остварују право на накнаду трошкова исхране у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора по основу рада, применом коефицијента за обрачун и исплату плата у којем је садржан додаток на име тих накнада и саставни је део коефицијента за сваког запосленог.

У конкретном случају, на утврђивање и обрачун плата тужиље, као и накнада и додатака по основу рада, примењују се прописи којима се уређују плате, накнаде и друга примања запослених у јавним службама. Супсидијарна примена Закона о раду прописана је само за случај када посебним законом положај, права, обавезе и одговорности запослених нису другачије уређени. Како је одредбом члана 4. став 2. Закона о платама у државним органима и јавним службама прописано да коефицијент за обрачун плате садржи и додаток за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, следи да та одредба посебног закона искључује примену одредаба члана 118. став 1. тач. 5) и 6) Закона о раду, као и да посебним колективним уговорима за запослене у јавним службама није предвиђено право запослених на накнаду трошкова за исхрану у току рада и трошкова регреса за коришћење годишњег одмора. То право није предвиђено ни Посебним Колективним уговорима за здравствене установе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе који су важили у утуженом периоду, нити претходно важећим Посебним колективним уговором из 2010. године. С обзиром на то да је накнада трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора у утуженом периоду тужиљи исплаћивана кроз коефицијент за обрачун њене плате, тужиљи не припада право на додатну исплату накнаде ових трошкова коју тужбом потражују, без обзира на чињеницу да јој је плата исплаћивана у висини минималне зараде.

Из наведених разлога, применом члана 414. став 1. ЗПП, одлучено је као у ставу првом изреке.

Како је ревизија тужиље одбијена, одбијен је и њен захтев за накнаду трошкова ревизијског поступка, па је на основу члана 153. и члана 154. став 2. ЗПП одлучено као у ставу другом изреке.

Захтев туженог за накнаду трошкова одговора на ревизију је одбијен на основу члана 154. став 1. ЗПП, јер то нису трошкови потребни за вођење ове парнице, па је одлучено као у ставу трећем изреке.

**Председник већа – судија
Гордана Цакула,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић